

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

Ředitelka školy, výchovný poradce: Mgr. Šárka Vojáčková

Metodik prevence: Mgr. Erika Nováková

OBSAH

ÚVOD	3
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	4
1.1 Specifická primární prevence	4
1.2 Nespecifická primární prevence	4
1.3 Zaměření primární prevence	4
2 CÍLOVÉ SKUPINY PRIMÁRNÍ PREVENCE	6
2.1 Žáci	6
2.1.1 Způsoby, metody a formy realizace	6
2.2 Pedagogičtí pracovníci	7
2.2.1 Způsoby, metody a formy realizace	7
2.3 Zákonní zástupci žáků a veřejnost	8
2.3.1 Způsoby, metody a formy realizace	8
3 ORGANIZAČNÍ SYSTÉM PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ VE ŠKOLE	9
3.1 Ředitelka školy.....	9
3.2 Školní metodická prevence	9
3.3 Třídní učitel (ve vztahu k primární prevenci):	10
4 CÍLE ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE	11
4.1 Dlouhodobé cíle:	11
4.2 Střednědobé cíle:	11
4.3 Krátkodobé cíle:	11
5 ZAČLENĚNÍ PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ U ŽÁKŮ DO ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU	12
5.1 Témata prevence rizikových projevů	12
6 PSYCHOSOCIÁLNÍ SÍŤ ZLÍNSKÉHO KRAJE	13

ÚVOD

Školní preventivní strategie

- je **dlouhodobým preventivním programem** školy
- je součástí školního vzdělávacího programu, přizpůsobuje se kulturním a sociálním okolnostem a struktuře školy
- pojmenovává problémy z oblasti rizikových forem chování a jejím cílem je přispívat k odhalování a snižování rizikových forem chování mezi žáky školy, zvyšovat schopnost žáků činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí
- podporuje zdravý životní styl, tj. harmonickou rovnováhu tělesných a duševních funkcí s pocitem spokojenosti, chuti do života, tělesného i duševního blaha (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, správná výživa a pohybové aktivity)
- poskytuje podněty pro zpracování Minimálního preventivního programu

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Primární prevencí rozumíme veškeré konkrétní aktivity realizované s cílem předejít problémům a následkům spojeným s rizikovými projevy chování, případně minimalizovat jejich dopad a zamezit jejich rozšíření.

Základním principem **primární prevence** rizikového chování u žáků je výchova k předcházení a minimalizaci rizikových projevů chování, ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji pozitivního sociálního chování a rozvoji psychosociálních dovedností a zvládání zátěžových situací osobnosti.

1.1 Specifická primární prevence

Do kategorie specifické primární prevence spadají aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků. Přitom se může jednat o:

- **všeobecnou prevenci** – je zaměřena na širší populaci, aniž by byl dříve zjišťován rozsah problému nebo rizika
- **selektivní prevenci** – je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšený výskyt rizikového chování
- **indikovanou prevenci** – zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky

1.2 Nespecifická primární prevence

Do kategorie **nespecifické primární prevence** patří veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravému rozvoji osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

1.3 Zaměření primární prevence

Primární prevence rizikového chování u žáků se prioritně zaměřuje na předcházení rozvoje rizik, které směřují zejména k následujícím **rizikovým projevům chování**:

- a) agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie

- b) záškoláctví
- c) závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus (virtuální drogy- televize, video, počítače), gambling (patologické hráčství)
- d) rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů
- e) spektrum poruch příjmu potravy
- f) negativní působení sekt
- g) sexuální rizikové chování

Dále je primární prevence zaměřena na rozpoznání a zajištění včasné **intervence** zejména v případech:

- a) traumatických zážitků – domácího násilí, šikanování, násilného chování, týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání
- b) ohrožování výchovy dítěte
- c) experimentování s návykovými látkami (legální a nelegální návykové látky)
- d) rizikových stravovacích návyků vedoucích k poruchám příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie)

2 CÍLOVÉ SKUPINY PRIMÁRNÍ PREVENCE

Problematika rizikových projevů chování je rozsáhlá, jednotlivé jevy bývají v mnoha případech vzájemně provázány a jejich prevence tudíž vyžaduje **systémový přístup, komplexnost, včasnost, vytrvalost, důslednost a pružnost**. V rámci primární prevence ve škole můžeme identifikovat následující cílové skupiny:

2.1 Žáci

Cílem působení v oblasti prevence rizikových projevů chování je žák zodpovědný za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku, žák:

- s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům
- schopný dělat samostatná a pokud možno správná rozhodnutí při zvážení všech alternativ
- s přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi
- schopný řešit problémy, případně pomoc pro řešení problémů nalézt
- s vyhraněným negativním vztahem k návykovým látkám
- aktivně se podílející na tvorbě prostředí a životních podmínek
- otevřeně a pozitivně nastavený k sociálním vztahům
- aktivně přijímající zdravý životní styl

2.1.1 Způsoby, metody a formy realizace

Primární prevenci na 1. stupni ZŠ má na starosti především třídní učitel.

Cílem primární prevence je především osvěta, budování a upevňování návyků zdravého životního stylu, podávání a v jednotlivých ročnících postupné doplňování základních pojmů a informací z oblasti rizikových projevů chování.

S jednotlivými tématy (např. zdraví, rodina, návykové látky, komunikace, mezilidské vztahy, bezpečnost, dopravní výchova atd.) se děti setkávají především v českém jazyce, prvouce, přírodovědě a vlastivědě.

Při výuce lze použít různých metod a forem práce, např. forma her, pohádek, příběhů, besed, skupinových her, řešení modelových situací, skupinová práce, projektové vyučování, dramatická výchova aj.

Zaměření na mladší školní věk:

- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- osvojování a upevňování základních návyků správného životního stylu
- základy etické a právní výchovy
- časné odhalování specifických poruch u čení nebo jiných postižení či znevýhodnění
- včasné diagnostikování sociálně - patologických problémů v t řídních kolektivech
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, exkurze
- účast v soutěžích, např. výtvarných, sportovních, zdravotnických, dopravních atd.
- nabídka a podpora volnočasových aktivit – fungování školní družiny
- spolupráce s organizacemi nabízejícími kvalitní programy v rámci prevence rizikových projevů chování
- důraz na spolupráci s rodiči

2.2 Pedagogičtí pracovníci

Předpokladem naplňování cílů v oblasti prevence je pedagog:

- vzdělaný, kvalifikovaný
- komunikativně, psychologicky a speciálně pedagogicky vybavený
- schopný vyučovat za aktivní účasti žáka

2.2.1 Způsoby, metody a formy realizace

- a) posílení úlohy všech u čitelů p ři tvorbě a udržování pozitivního školního klimatu (důsledně a systematicky vést žáky k dodržování pravidel slušného chování a povinnostem stanovených školním řádem, respektování individualit, tolerance, otevřené jednání, atp.)
- b) věnování pozornosti problematickým žákům či skupinám žáků, včasné odhalování asociálního chování (pozor zejména na projevy šikany)
- c) věnování pozornosti preventivním činnostem v jednotlivých třídách – třídní učitelé (především sledování absence - prevence záškoláctví, vhodná kázeňská opatření)
- d) získávání aktuálních informací z oblasti prevence rizikových projevů chování (nástěnka ve sborovně, časopis Prevence, literatura v preventivní knihovničce)
- e) v rámci možností neustálé vzdělávání v oblasti prevence rizikových projevů chování (kurzy, semináře, workshopy, konference, atp.)

2.3 Zákonní zástupci žáků a veřejnost

Cílem je aktivní zapojení rodiny i veřejnosti do prevence rizikových projevů chování, a to prostřednictvím dostatečného informování a aktivitami specificky zaměřenými na tuto cílovou skupinu.

Důležité je i zapojení a spolupráce všech na primární prevenci zainteresovaných, participujících a spolupracujících subjektů (např. PPP, SVP, SPC, Policie ČR, OSPOD).

2.3.1 Způsoby, metody a formy realizace

- seznámení ZZ/ rodičů s existencí a činností školního poradenského pracoviště, informovaný souhlas s jeho činností (Generální souhlas zákonných zástupců)
- nabídka informačních a propagačních materiálů z oblasti prevence rizikových projevů chování
- na třídních schůzkách pravidelně informovat o dění ve škole – upozorňovat a neskrývat aktuálně řešené problémy a nebezpečí

3 ORGANIZAČNÍ SYSTÉM PŘIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ VE ŠKOLE

3.1 Ředitelka školy

Je přímo zodpovědná za prevenci a za řešení zjištěných projevů rizikových forem chování. Vytváří podmínky pro předcházení rozvoje rizikového chování zejména

- zabezpečením poskytování poradenských služeb ve škole se zaměřením na primární prevenci rizikového chování, koordinací tvorby, kontrolou realizace
- zapracováním do školního řádu a vnitřního řádu řešením aktuálních problémů souvisejících s výskytem rizikového chování ve škole¹,
- jmenováním školního metodika prevence,
- spoluprací s metodikem prevence v PPP a s krajským školským koordinátorem prevence,
- monitorováním a vyhodnocováním realizace Preventivního programu a realizace dalších opatření

3.2 Školní metodická prevence

Standardní činnosti školní metodičky prevence jsou vymezeny příslušným právním předpisem².

Metodické a koordinační činnosti

1. Koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy.
2. Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších sociálně patologických jevů.
3. Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů (vyhledávání problémových projevů chování, apod.).
4. Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasizmu, xenofobie a dalších jevů, které souvisí s otázkou přijímání kulturní a etnické odlišnosti.

---

¹ § 7 odst. 2 písm. b) vyhlášky Č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

² příloha č. 3 // vyhlášky Č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů

5. Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence sociálně patologických jevů, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
6. Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu sociálně patologických jevů.

Informační činnosti

1. Zajišťování a předávání odborných informací o problematice sociálně patologických jevů, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
2. Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
3. Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence sociálně patologických jevů (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotliví odborníci).

3.3 Třídní učitel (ve vztahu k primární prevenci):

- spolupracuje se školním metodikem prevence při zachycování varovných signálů³, podílí se na realizaci Preventivního programu a na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě,
- motivuje k vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem, a dbá na jejich důsledné dodržování (vytváření otevřené bezpečné atmosféry a pozitivního sociálního klimatu ve třídě); podporuje rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy,
- zprostředkovává komunikaci se zákonnými zástupci nezletilých žáků třídy
- získává a udržuje si přehled o osobnostech žáků třídy zařízeních

---

³ příloha č. 3/II vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských – poradenské činnosti odst. 2.

4 CÍLE ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

4.1 Dlouhodobé cíle:

1. systematicky rozvíjet a udržovat pozitivní školní klima (atmosféra důvěry, vzájemného respektu mezi všemi zúčastněnými, fungující komunikace)
2. budovat návyky zdravého životního stylu, snižovat počet žáků experimentujících s návykovými látkami, snižovat počet případů šikany, násilí a nesnášenlivosti
3. vést žáky ke zdravému sebevědomí, správnému sebehodnocení, stanovování si reálných životních cílů, poznávání sebe sama, zvládnání stresů a dovednosti řešit problémy bez pomoci návykových látek
4. soustavně prohlubovat a udržovat komunikaci a spolupráci s rodiči, podporovat zájem rodičů o dění ve škole

4.2 Střednědobé cíle:

1. zajistit pravidelnou a efektivní práci s třídními kolektivy, zlepšovat vztah žáků ke školnímu prostředí
2. rozšiřovat možnosti trávení volného času, pravidelně poskytovat co nejvíce možných informací i volnočasových aktivit v rámci školy i města
3. snažit se rizikovým projevům chování předcházet, zvýšit informovanost (učitelů i žáků) v oblasti sociální patologie a trestně právní odpovědnosti

4.3 Krátkodobé cíle:

viz **Minimální preventivní program** pro daný školní rok

5 ZAČLENĚNÍ PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ U ŽÁKŮ DO ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

5.1 Témata prevence rizikových projevů

Žák uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochrany.

1. Zdravý životní styl
  - zdravá výživa
  - osobní hygiena
  - volný čas
2. Rodina, postavení dítěte v rodině
  - práva
  - povinnosti
3. Vztahy s vrstevníky
  - zájmy,
  - záliby
  - komunikace
  - společenské chování
4. Dodržování pravidel bezpečnosti
  - na silnicích(BESIP)
  - ve škole
  - ve volném čase

Žák si osvojuje poznatky o návykových látkách, předvede v jednoduchých modelových situacích důvody a způsoby jejich odmítnutí.

1. Kouření
2. Alkohol
3. Drogy

6 PSYCHOSOCIÁLNÍ SÍŤ ZLÍNSKÉHO KRAJE Kontakty Zlín

Intervenční centrum Zlínského kraje - pro osoby ohrožené domácím násilím U
Náhonu 5208, 76001 Zlín

Tel.: 577 018 265, 774 405 682

www.poradnazlin.cz , ic.zlin@seznam.cz

Linka SOS Zlín

Linka SOS, 760 01 Zlín

tel.: 577 242 785

krizová linka: **577 431 333**

www.soslinka.zlin.cz, SOS@zlin.cz

Občanské sdružení ONŽ – pomoc a poradenství pro ženy a dívky

Poradna pro ženy a dívky

Divadelní 6, 760 01 Zlín

Tel.: 577 222 626, 603 213 838

Linka pro ženy a dívky: **603 210 999**

www.poradnaprozeny.cz , zlin@poradnaprozeny.cz

Policie ČR

Preventivně informační oddělení

Tel.: 974 661 206, 602 187 958

pcrzlin@mvr.cz

Středisko výchovné péče Zlín

SVP Domek

Česká 4789, 760 05 Zlín

Tel.: 577 242 786, 606 818 818

www.svpdomek.zlin , markova@svpdomekzlin.cz

Městská policie Zlín

Santražiny 3312, 760 01 Zlín

Tel.: 577 630 503

www.mpzlin.cz

Občanské sdružení ONYX – kontaktní centrum

Gahurova 1563/5 , Zlín 760 01

tel. K centrum: 774 256 540

tel. streetwork Zlín: 774 256 510 (Katka), 773 579 454 (Jana)

www.os-onyx.cz , kc@os-onyx.cz

Probační a mediační služba ČR

Středisko Zlín

Dlouhé Díly 351 (budova Okresního soudu ve Zlíně), 763 02 Zlín – Louky Tel.: 577
222 580, 731 679 912

www.pmscr.cz , zkosarova@pms.justice.cz

**[Občanské sdružení Madio – programy primární prevence, intervenční programy Kvítková
3687](#)**

[76001 Zlín](#)

Tel.: 790 347 646

www.madio.cz , info@madio.cz

Unie Kompas, o.s.

Pod Stráněmi 2505

760 01 Zlín

Tel.: 577 011 946, mobil: 732 136 905

www.unko.cz , unko-archa@centrum.cz